

מסורת הש"ס

א) לנעיל טט. ע"ס פירש"י מהר"ב. וי"ט ברכ"י בכורות מג: ט"ז ברכ"י, ב) (ג) נעמי' מדרשות הר"ן דרש"ט ט"ד ס"א; ג) יומא פכ: קדושין ט"א; ד) נתיבא י"א; ה) וולף חטאת כלי' ובי' פלקוין; ו) שבעות ט"ו, ז) וברכות ה: י"ז, שבת לו: יומא מג: שבעות ט"ו, ח) נעמליה כ' א"ס ראו' עיי'ו, ט) וזכום מו, חולין י' ל"א; י) ויתכן לר"ת אמר ל"ה ובי' ברכום מו, יא) כ' ג"ל כשלמה; י"ב) להנחיל אשלי ורה, י"ג) וי"ח' בגמ' ויעקב יצחק ריש פ"ב דמורה"ע פ"ט, ו) ועיי' ט"ז פ"ח סימן קכ"ד.

הגהות הב"ח

ה) רש"י ד"ס ככבים דמת זכום וכו'; ו) (ג) ד"ח ואת חכום' שששים שבאמנים כסדר'ה וכן באמורי' בעגלות סוכים; ז) ד"ח מי שחלמי' וכו' ונעשה רצו ואת שחא נרד;

גליון הש"ס

רש"י ד"ס מאי דרבינ' כו' ולא בריב' בת חורק. עיי' נעיל דף ט' ע"פ ועיי' כוללים רבה לשו"ע פ"ח סימן א' פ"ק ט';

מוסף רש"י

שימי את. אמה הוא המקשה לו תמימים (עיר כ"ס) חסד גדול מתוקן אטו ידע לתק ממני' (בבברות מג) כנסת דומין אמתקן ומתקד לוה רב הי' שימי את. ונחלה בעיני משום דבר בריה הוא וקאמר ליה הי' משום התינוקה, לומר אמה ידע להשיגו, ואז שנתמי שמה ציטע' הי' כי כרב של' הי' תפיר, ולא נסרע לו, שרי לא תמיט שמר רב קי נסוט ארס חלה לז' אחר ק' כנסה מקומות, ועד שנעמי משום דמיק' היה דחיק ל"ה, כי הוה' דלמ' (מעט' ט: ז') רחמנא לישנא' מיסופיה דרב שימי, ולא ה"א דהס' כי שימי רב אש' היה דחיק ל"ה לרב פסא' וזהו כד, אלו ת"ח העוסקים בתורה, כנסתם עבדו, וי"ח מקשריין רבגישין לשמו, כאלו מקריבין אומן כנסת המקדש (שם) נושא אשה, לילול מהסור עבדה (וי"ט ע"ב), אחד המרבה ואחד המעט, ש"ס לו שני למעט' כמו למרבה (ברכות י"א) מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול, שחט קדשים ולא כסויה חלה למתעסק בדברים אחרים (ברכות י"ח) לומר מנין למתעסק שפסול בקדשים כגון מתעסק כספין להגביר לו לזרקו ושחט בקדשים, שלא תמיון לטוס שחט, אכל תמיון לטוס שחט' עגלמ' כשר חלה של' ענה לנעלו' לשם חוכה (חולין י"ג), זו בדיני' הוא לעכב מנין, רחיה זאת כשר ידענו אותה וסיה מזה' הוא דנפיק לו' ולא עיבד (ברכות שם) תקרב זה הית' ודע ומכאן אלו למדים שמה' להחזיק ולי' שאלמ' נעכב מנין, שאל' לא תמיון ויא' פסול (חולין שם).

הדרן עלך מסכת מנחות

הרי עלי עשרון

נשבעים בשם ה' לנאות: (א) דעת זכרים מיושבת עליהם יותר משל נקבות: בני צבל אין להם עול מלכות כשאר גליות שצבל ארצות: **מכירין אס ישרא**. בצבדון הראשון מכירין ואין מכנידין עולם: **ואס אביהם שבשמים**. (ב) שמאלנים צהקדוש צריך הוא ואין תאלמנים בעבודת סוככים: **שימי אס**. בתמינה. אמה הוא שימי חסד גדול ומקשה לי דבר זה. ויש אומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא כוצנן כל שעה משום לניעות: **זה הלומד טורה בטרהר**. עליו הוא אומר לשמי ולעולם הס עומדים והידי דמי מוצח בנוי בשמים ומיכאל עומד ומקטיר עליו: **מאי דכתיב זאת הסורה**. *ולא כתיב זה חוקה: **עולה ומנחה מיבעי ליה**. דליהוי משמע זאת הסורה היא עולה ומנחה כו': **אין לריך לא עולה וכו'**. דהכי משמע זאת הסורה לעולה כלומר במקום העולה למנחה כשציל המנחה כגון לכס כשצילנס כלומר התלמוד טורה מכפר על עונותיו: **כסורס חטאס**. כגון סדר קדשים דמייירי כהלכות עבודה: **שנה העובד**. עבודת קרבנות ומציאו למנחה מתוקה שנתו שהוא יסן וולא ירא: **אס מעט ואס הרבה יאכל**. מתן שכרו: **כרבות הטובס**. קרבנות: **רבו אוכליס**.

כהנים: **ומה כשרון לנעליו**. להקדוש צורך הוא כי אס ראות עיניו שזה מתכוין לעבודה: **לנעל דנין**. לאומרים רשויות הרבה הן והדבר מוכיח שזה ששמו כך ציוס להקריב לו מנחה [וח] ששמו כך ציוס להקריב לו פריס וזה ציליס לכן נאמר ככולס ריח ניחוח לה': **אחד המרבה**. להציא קרבנות: **כדי שסאמר אעשה רצוני**. להקריב לו מתכוין לעבודה: **לנעל דנין**. לפי שהוא צריך לכן ואשחמדנו: **לא לרצוני אסס וזבחיס**. כלומר לא לו להנאותי שאיני רוצה להטריח אחסס לעשות על זבחיס: **כלומר לא לו להנאותי שאיני כרחסס: לרצונס**. לזורך ענלמסס לקייס מנאותי שמה' כפרה לכס צך: **לרצונס וזבחוס**. שמה' כוונתסס לשחוט פרט למתעסק כספין לתמוך דבר אחר ושחט בהמת קדשים שפסולה: **מנין למתעסק**. גדבר אחר ושחט בהמת קדשים שהוא פסול: **זו בידינו הוא**. דלמנה לכוין דעמו: **לרצונס סוכסחו**. שנה עליו הכמוצ לעכב:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

קראה ¹³ מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל רב אדא בר אהבה אמר מהכא ¹⁴ ברבות הטובה רבו אוכליה ומה כשרון לבעליו^(כ): תניא אמר רבי שמעון בן עזאי בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא ה' שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק ונאמר בשור הגם ¹⁰ אשה ריח ניחוח ובעוף הדק ¹¹ אשה ריח ניחוח ובמנחה ¹² אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט' ובלבד שיכוין את לבו לשמים ושמא תאמר לאכילה הוא צריך ת"ל ¹⁵ אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה ונאמר ¹⁶ כי לי חיותו יער בהמות בהררי אלף ידעתי כל עוף הרים וזיו שדי עמדי ¹⁷ האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה לא אמרתי אליכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו ויעשה רצוני לא לרצוני אתם וזבחים אלא לרצונכם אתם וזבחים שנאמר ¹⁸ לרצונכם תזבחהו דבר אחר לרצונכם תזבחהו לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו כדבעא מיניה שמואל מרב הגוא ^(ז) מנין ל'למתעסק בקדשים שהוא פסול שנאמר ושחט את בן הבקר שתהא שחיטה לשם בן בקר אמר לו זו בידינו הוא לעכב מנין ^ח ת"ל לרצונכם תזבחהו לדעתכם זבחו:

הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר מנחות

קי.

נשבעים בשם ה' לנאות: (א) דעת זכרים מיושבת עליהם יותר משל נקבות: בני צבל אין להם עול מלכות כשאר גליות שצבל ארצות: **מכירין אס ישרא**. בצבדון הראשון מכירין ואין מכנידין עולם: **ואס אביהם שבשמים**. (ב) שמאלנים צהקדוש צריך הוא ואין תאלמנים בעבודת סוככים: **שימי אס**. בתמינה. אמה הוא שימי חסד גדול ומקשה לי דבר זה. ויש אומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא כוצנן כל שעה משום לניעות: **זה הלומד טורה בטרהר**. עליו הוא אומר לשמי ולעולם הס עומדים והידי דמי מוצח בנוי בשמים ומיכאל עומד ומקטיר עליו: **מאי דכתיב זאת הסורה**. *ולא כתיב זה חוקה: **עולה ומנחה מיבעי ליה**. דליהוי משמע זאת הסורה היא עולה ומנחה כו': **אין לריך לא עולה וכו'**. דהכי משמע זאת הסורה לעולה כלומר במקום העולה למנחה כשציל המנחה כגון לכס כשצילנס כלומר התלמוד טורה מכפר על עונותיו: **כסורס חטאס**. כגון סדר קדשים דמייירי כהלכות עבודה: **שנה העובד**. עבודת קרבנות ומציאו למנחה מתוקה שנתו שהוא יסן וולא ירא: **אס מעט ואס הרבה יאכל**. מתן שכרו: **כרבות הטובס**. קרבנות: **רבו אוכליס**.

ונשבעות לה' צבאות הלכו לאלכסנדראי של מצרים ובנו מזבח והעלו עליו לשם שמים שנאמר ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים[[]² עיר ההרס יאמר לאחת מאי עיר ההרס יאמר לאחת כדמרתגם רב יוסף קרתא דבית שמש דעתיד למיחרב איתאמר דהיא חודא מנהון וממאי דעיר ההרס לישנא דשימשא היא דכתיב האומר להרס ולא יורח[[]⁴ הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ הביאי בני מרחוק אמר רב הונא אלו גליות של בבל שדעתן מיושבת עליהן כבנים ובנותי מקצה הארץ אלו גליות של שאר ארצות שאין דעתן מיושבת עליהן כבנות אמר רבי אבא בר רב יצחק אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים ומצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין את ישראל ולא את אביהן שבשמים

⁵ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה ⁶שימי את דקרו ליה אלהא ⁷דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי ומנחה טהורה זה ^(ז)הלומד תורה כשהרה נושא אשה ואחר כך לומד תורה ⁶שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עברי ה' העומדים בבית ה' בלילות מאי בלילות א"ר יוחנן אלו ת"ח העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עסוקים בעבודה ⁷לעולם זאת על ישראל א"ר גידל אמר רב זה מזבח ⁷בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ^(ח)ולא אשם אמר רבי יצחק מאי דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כאילו הקריב אשם: מתנני'[[]⁹ נאמר בעולת בהמה ¹⁰אשה ריח ניחוח ובעולת עוף ¹¹אשה ריח ניחוח ובמנחה ¹²אשה ריח ניחוח לומר לך "אחד המרבה ואחד הממעט' ובלבד שיכוין לבו לשמים: גמ' אמר ר' זירא מאי

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

עין משפט ונר מצוה

מח א מיי פ"א מהל' ת"מ הלכה ה טור ש"ע י"ד סימן רמו סוף כ: מח ב מיי פ"א מהל' פסוהי"מ הלכה ג:

הַלּוּמֵד תורה כשהרה נושא אשה ואחר כך לומד תורה. צפרק קמא דקידושין (דף כט: ע"ה) איכא למאן דלמר איפכא ואמרין לא פליגי הא לן והא להו:
ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן. מדרשות חלוקין יש מי שאומר נשמוסיהן של קדקים ^(ז) ויש מי שאומר ככסים של אש וסיינו דלמרין צשמונה עשרה בעבודה ואשי ישראל ומפלגם מהרה כשהנה מקבל צרצון ויש אומרים דקא' דלנעיל והסב את העבודה לדניר צימן ואשי ^(ז) ישראל. לא מנאמי יומר:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

תהלים קלד א
7. והה אני ברת הנה לשם יי אלקיך להקדש לו להקטיר לפני קדשך סמים ומערכת תמיד ועלות לבקר ולערב לשבחות ולתהלים ולמועד יי אליהנו לעולם זאת על ישראל: דברי חיים ב ב ג
8. זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם וקראים ולקרבן השלמים: יקרא א ב
9. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תחטא מעלה תחטא החטאת לפני יי קדש קדשים וזא: יקרא ו
10. וקרב וקריביו יחייב בקיום והקטיר הבקר את הכל והמזבח עלה אשה ריח ניחוח ליי: יקרא א ט
11. ופשט אתו בכנפיו ל א יבדיל והקטיר אתו הבקר והמזבח על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחוח ליי: יקרא א יז
12. והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משום מלא קמצו מטהרת ומשננה על כל לבנתה והקטיר הבקר את אוקרתה המזבחה אשה ריח ניחוח ליי: יקרא ב ב
13. מתוקה שנת הערב אם מעט ואם הרבה יאכל וישחט לעשיר איינו מניח לו לישון: קהלת ה יא
14. ברבות הטובה רבו אוכליה ומה כשרון לבעליה כי אם ראות עיני:

קהלת ה י
15. אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלאה: תהלים ג כי
16. כי לי כל חיותו יער בהמות בהררי אלה ידעתי כל עוף הרים וזיו כל עוף הרים וזיו שדי עמדי: תהלים ג י"א
17. האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה: תהלים ג י"א
18. וכי תזבחו וכן שלמים ליי לרצונכם ותזבחהו:

יקרא יט ה

^[1] נשבעים בשם ה' לנאות: (א) דעת זכרים מיושבת עליהם יותר משל נקבות: בני צבל אין להם עול מלכות כשאר גליות שצבל ארצות: מכירין אס ישרא. בצבדון הראשון מכירין ואין מכנידין עולם: ואס אביהם שבשמים. (ב) שמאלנים צהקדוש צריך הוא ואין תאלמנים בעבודת סוככים: שימי אס. בתמינה. אמה הוא שימי חסד גדול ומקשה לי דבר זה. ויש אומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא כוצנן כל שעה משום לניעות: זה הלומד טורה בטרהר. עליו הוא אומר לשמי ולעולם הס עומדים והידי דמי מוצח בנוי בשמים ומיכאל עומד ומקטיר עליו: מאי דכתיב זאת הסורה. *ולא כתיב זה חוקה: עולה ומנחה מיבעי ליה. דליהוי משמע זאת הסורה היא עולה ומנחה כו': אין לריך לא עולה וכו'. דהכי משמע זאת הסורה לעולה כלומר במקום העולה למנחה כשציל המנחה כגון לכס כשצילנס כלומר התלמוד טורה מכפר על עונותיו: כסורס חטאס. כגון סדר קדשים דמייירי כהלכות עבודה: שנה העובד. עבודת קרבנות ומציאו למנחה מתוקה שנתו שהוא יסן וולא ירא: אס מעט ואס הרבה יאכל. מתן שכרו: כרבות הטובס. קרבנות: רבו אוכליס

^[2] עיר ההרס יאמר לאחת מאי עיר ההרס יאמר לאחת כדמרתגם רב יוסף קרתא דבית שמש דעתיד למיחרב איתאמר דהיא חודא מנהון וממאי דעיר ההרס לישנא דשימשא היא דכתיב האומר להרס ולא יורח

^[3] הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ הביאי בני מרחוק אמר רב הונא אלו גליות של בבל שדעתן מיושבת עליהן כבנים ובנותי מקצה הארץ אלו גליות של שאר ארצות שאין דעתן מיושבת עליהן כבנות אמר רבי אבא בר רב יצחק אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים ומצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין את ישראל ולא את אביהן שבשמים